

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 5. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: Torsdag den 5. november 2009
Tidspunkt: Kl. 12.00
Sted: Vær. 2-133
Til stede: Anne-Marie Meldgaard (S) formand, Kim Andersen (V), Pia Adelsteen (DF), Helle Sjelle (KF), Kim Mortensen (S), Yildiz Akdogan (S), Jeppe Kofod (S), Anne Grete Holmsgaard (SF), Lone Dybkjær (RV)
Desuden deltog: Statsminister Lars Løkke Rasmussen

Punkt 1. Afrapportering fra møde i Det Europæiske Råd den 29.-30. oktober 2009, herunder forelæggelse af forventet ekstraordinært møde i Det Europæiske Råd i november 2009

Det Europæiske Råd 29-30/10-09 – bilag 12 (formandskabets konklusioner)
Det Europæiske Råd 29-30/10-09 – bilag 13 (fortroligt)
EU-note (09) – E 6 (notat af 4/11-09 om mødet i Det Europæiske Råd 29-30/10-09)
EU-note (09) – E 4 (notat om EU's nye Udenrigstjeneste - Tjeneste for EU's Optræden Udadtil)

Statsministeren: Der var jo EU-topmøde i Bruxelles torsdag-fredag i sidste uge. Mødet havde et forløb, hvor man koncentrerede sig om de to punkter, jeg også drog frem som en prognose, da jeg var her sidst, nemlig klimaet og Lissabontraktaten.

Klimaet

Med hensyn til klimaet lykkedes det at nå til enighed om en klar og ambitiøs EU-position, som dækker alle væsentlige spørgsmål, der kan forventes at komme på bordet frem til COP15. Det gælder ikke mindst klimafinansieringen. Der var enighed om hovedelementerne i den finansieringsarkitektur, som EU vil gå ind for på globalt niveau, og der var enighed om, at vi fra EU skal bidrage med en substantiel finansiering til at støtte de ekstra omkostninger, der er forbundet med, at udviklingslandene gør en reel og en ekstra indsats.

Et meget centralt spørgsmål var jo, om EU skulle spille ud med konkrete beløb. Det var en diskussion, der nok i højere grad handlede om taktik end om ambitionsniveau. For der var sådan set ingen, der stillede spørgsmålstejn ved, at vi fra EU's side skal være parate til at lægge betydelige beløb på bordet. Men nogle fandt – sådan som jeg også forudså det forud for Det Europæiske Råds møde – at EU af forhandlingstaktiske grunde burde afvente bevægelse fra andre globale nøgleaktører, før vi lagde konkrete tal frem. Omvendt argumenterede vi fra dansk side, sammen med flere andre lande, for, at det netop i den fase, vi er i nu, ville kunne fremme en positiv forhandlingsdynamik

at lægge konkrete tal på bordet, fordi de globale forhandlinger præcis nu er gået ind i den sidste, afgørende fase. I sidste ende lykkedes det os at fastholde konkrete tal for finansieringens omfang i konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde. Det drejer sig om tre centrale beløbsstørrelser:

For det første var der opbakning til, at det samlede, globale finansieringsomfang i 2020 vil udgøre i størrelsesordenen 100 mia. euro.

For det andet fremgår det, at den del af det samlede finansieringsbehov, der kan komme fra international offentlig finansiering, kan udgøre op til halvdelen, altså op til 40 mia. euro årlig i 2020.

For det tredje blev det fastslået, at den såkaldte opstartsfinansiering rettet mod de fattigste udviklingslande umiddelbart efter COP15 kan udgøre 5-7 mia. euro om året.

Derved har EU's stats- og regeringsledere sendt et meget klart signal om, at der faktisk er en europæisk parathed til at skrive en ganske stor check ud – givet at omstændighederne er de rigtige. Samtidig har vi også sikret den fleksibilitet, som er nødvendig, for at vi fra EU's side kan lægge størst muligt pres på andre globale aktører. Klimaudfordringen er jo en global udfordring. Den aftale, vi skal nå i København, er en international aftale. Derfor kan den udfordring, vi står over for, ikke løftes af EU alene.

Klimafinansieringens præcise omfang må i sidste ende fastsættes som en del af den samlede pakke, der i de kommende uger skal forhandles på plads mellem EU, de andre industrialiserede lande og udviklingslandene. Det er en pakke, hvor finansieringen nødvendigvis må fastlægges i sammenhæng med andre afgørende spørgsmål, herunder reduktionsmål og for ulandenenes vedkommende reduktionsindsatser.

Som en del af det samlede kompromis lykkedes det også at finde en løsning på spørgsmålet om EU's interne byrdefordeling. Der var enighed om, at der skal kunne tages hensyn til de mindre velstående medlemslandes betalings-evne, og at en arbejdsgruppe nu vil udarbejde en konkret model, som på et senere tidspunkt vil blive forelagt Det Europæiske Råd.

Alt i alt mener jeg godt, man kan tillade sig at konkludere, at vi fra dansk side kan være tilfredse med resultaterne, som understreger EU's fortsatte globale lederskab på klimaområdet, og som giver EU's formandskab et stærkt forhandlingsmandat i de drøftelser, som jo umiddelbart efter Det Europæiske Råds møde allerede har taget fart med det EU-USA møde, der fandt sted her tidligere på ugen. Jeg tror, det er i dag eller i morgen, at den svenske formand sammen med Kommissionsformanden mødes med premierminister Singh i Indien. Det kan de altså gøre med det relativt stærke rygstød, som blev formuleret på Det Europæiske Råds møde. På den måde vil de beslutninger, der blev truffet, forhåbentlig kunne skabe en positiv global forhandlingsdynamik i de kommende uger frem mod COP15.

Lissabontraktaten

Lissabontraktaten var hovedtemaet for drøftelserne torsdag aften. Der var fuld opbakning til en løsning, som indebærer, at Tjekkiet får den ønskede præcisering af anvendelsen af EU's charter for grundlæggende rettigheder i Tjekkiet. Løsningen – som jeg også antydede, da jeg var her sidst – består jo i, at der gives et politisk tilsagn om, at Tjekkiet, når Lissabontraktaten er trådt i kraft, bliver omfattet af den eksisterende protokol, som Polen og UK forhandlede hjem allerede i 2007, og som præciserer charteret. I min optik er det primært et fortolkningsværktøj. I forbindelse med den førstkommende udvidelsestraktat vil man kunne flytte den politiske beslutning ind i form af en protokol.

Vi fik forud for det forsikringer om, at præsident Klavs ville underskrive traktaten på dette politiske grundlag, når den tjekkiske forfatningsdomstol havde afgjort, at det var foreneligt med den tjekkiske forfatning. Det gjorde de så tirsdag, og allerede samme dag skrev Vaclav Klavs også under. Det betyder samlet, at Lissabontraktaten nu kan træde i kraft snart – formentlig allerede den 1. december.

Afklaringen af det fører naturligt over i spørgsmålet om udpegelse af den nye kommission og besættelsen af de nye poster som fast formand for Det Europæiske Råd og ny udenrigsrepræsentant. Vi drøftede ikke personspørgsmålene på selve topmødet i sidste uge, hvilket først og fremmest skyldtes, at på daværende tidspunkt – altså torsdag-fredag i sidste uge – var der fortsat en uklarhed omkring den tjekkiske ratifikation. Den er nu væk. Derfor har jeg også en forventning om, at det svenske formandskab meget snart vil indkalde til et ekstraordinært møde i Det Europæiske Råd, som kan træffe beslutning.

Der er selvfølgelig grænser for, hvor meget jeg vil kunne oplyse om personspørgsmålene forud for et sådant ekstraordinært topmøde, som ikke er dato-sat endnu. Der cirkulerer jo alle hånde rygter i medierne om mulige kandidater til den ene post som fast formand for Det Europæiske Råd og den anden som høj repræsentant. Jeg har en forventning om, at den politiske beslutning om disse to udnævnelser – om end de følger hver deres procedure, idet den høje repræsentant jo indtræder i Kommissionen og derfor også er en del af den proces, der skal ske i Parlamentet – bliver taget under ét. Der vil rimeligvis være mange balancer at tage hensyn til – politiske, geografiske, store og små lande, man kunne også ønske kønspolitiske. Der er mange balancer, der skal skeles til.

Det, vi lægger afgørende vægt på i forbindelse med den faste formand for Det Europæiske Råd, er, at han eller hun får den rigtige profil. Det er vigtigt, at vedkommende kan sikre kontinuitet og fremdrift i arbejdet, og at han eller hun samtidig vil lytte til og samarbejde med alle medlemslandene, store som små, på en ligeværdig måde. Desuden er det vigtigt, at den faste formand er indstillet på et tæt og tillidsfuldt samarbejde med de roterende nationale formandskaber. Det bliver jo en ny model. Allerede i første halvår af 2012 bliver det jo Danmarks tur. Det kræver gode samarbejdsevner, tror jeg, at få det til at fungere. Det er helt afgørende for, at den nye konstruktion kan give bedst muligt udbytte.

Når den faste formand og den høje repræsentant er udpeget, ventes der at gå et stykke tid, før Barroso kan sætte sit hold af kommissærer, som efterfølgende skal godkendes i Rådet. Herefter vil høringerne af de nye kommissærer i Parlamentet gå i gang, inden den samlede kommission kan godkendes i Parlamentet og endeligt udpeges af Det Europæiske Råd. Hvor fører det mig hen? Ja, det fører mig derhen, at man kan have en forventning om, at den nye kommission vil kunne være endeligt på plads tidligt i det nye år.

Klima

Anne Grete Holmsgaard beskæftigede sig med klimafinansieringen. På den ene side sagde statsministeren, at der blev vedtaget noget, der var ambitiøst, idet man talte om behovet for en finansiering i størrelsesordenen 100 mia. euro, hvoraf en stor del skulle være offentlig finansiering, ligesom der blev nævnt beløb for startfinansieringen. På den anden side sagde han, at Danmark ikke kom igennem med sit ønske om, at EU skulle melde ud, hvor meget af finansieringen EU ville påtage sig. Derfor syntes hun ikke, der var grund til at være så tilfreds med mødets forløb. Hun syntes, det var et svækket mandat, EU havde fået, at man mistede tempo, og at man ikke fastholdt lederskabet, når man ikke sagde, hvor meget EU som minimum ville yde. Hun spurgte, om statsministeren virkelig syntes, det var et stærkt kort at have i hånden.

Hun gik ud fra, at sagen skulle diskuteres igen på det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd.

Statsministeren sagde i sit var til Anne Grete Holmsgaard, at når man skulle beskrive et forhandlingsresultat, kunne man stille sig i skyggesiden eller i sol-siden. Han betragtede det ikke som sin mission at stille sig i skyggesiden og tale mulighederne for at nå et ambitiøst resultat i København i december ned. Givet de forskellige synspunkter, der var ved begyndelsen af Det Europæiske Råds møde, mente han faktisk, at det resultat, der var opnået, var markant. Man var blevet enige om at give udtryk for, at verden har brug for 100 mia. euro i 2020, og man sagde også meget klart, at Europa er parat til at betale sin fair andel af det. Det fremgår klart af materialet, at man går ind for en international fordelingsnøgle, der både arbejder med velstand og med emissioner. Det kan bruges til – og bliver i øjeblikket brugt til – at Europa intensiverer sine bilaterale klimadrøftelser. De fandt sted i Washington i forgårs, og de finder sted i Indien i dag eller i morgen. I forhold til en række lande – bl.a. USA, Australien og Japan – handler det i høj grad om pengene, og i forhold til andre lande handler det om ”commitment” til at følge et spor, som man ellers ikke ville have forfulgt. Derfor syntes statsministeren, det var et stærkt resultat.

Statsministeren havde ikke nogen forventning om, at temaet ville blive genstand for en yderligere debat på det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd, som formentlig kommer meget snart – måske allerede i næste uge eller næste uge igen – idet det udelukkende ville dreje sig om personspørgsmålene. Muligvis ville formandskabet, når man alligevel var samlet, give en orien-

tering om, hvordan det var gået med de bilaterale drøftelser, men statsministeren havde ingen forventning om, at klimafinansieringen ville blive taget op igen. I øvrigt kommer der et nyt møde i Det Europæiske Råd den 10. december.

Anne Grete Holmsgaard anerkendte, at man var nået et stykke vej, men mente godt, man kunne have taget et yderligere skridt ved at sige, hvad EU's fair andel beløb sig til, idet hun pegede på, hvad man havde gjort, da man vedtog, at EU under alle omstændigheder ville nedbringe emissionerne med 20 pct., og at vi ville gå op til 30 pct. under visse forudsætninger.

Statsministeren mente ikke, han kunne komme det nærmere. Han henviste til, at han ved forelæggelsen af Det Europæiske Råds møde havde sagt, at det ville blive rigtigt svært at få konkrete tal på bordet, og havde nævnt, at nogle lande havde det synspunkt, at det forhandlingsstrategisk ville være forkert at nævne nogen tal, mens andre lande havde en måske mere substantiel bekymring med hensyn til den interne byrdefordeling. Statsministeren gentog, at han syntes, der var nået et meget tilfredsstillende resultat, og at der var anvendt en ret forpligtende sprogbrug med hensyn til, hvad EU vil yde, hvis forudsætningerne tilvejebringes.

Lissabontraktaten

Kim Mortensen henviste til de mange gætterier, der var i pressen om den nye kommissions sammensætning, og til statsministerens oplysning om, at Lissabontraktaten måske allerede kunne træde i kraft den 1. december, hvilket aktualiserede diskussionen om Danmark i forhold til EU og i forhold til Lissabontraktaten. Han nævnte, at på de punkter, hvor Danmark har forbehold – på det retlige og indre område, på det økonomiske område og til dels på forsvarsområdet – kommer Danmark efter Lissabontraktatens ikrafttræden i en anden situation.

Han havde set, at statsministeren havde sagt i pressen, at Danmark først kunne tage stilling til forbeholdene, når vi overholdt de såkaldte konvergenskriterier. Da Danmark i øjeblikket har et underskud på statsbudgettet på 5 pct. af BNP, kunne det tidligst blive i 2013, at vi kunne tage stilling til forbeholdene, hvis vi skulle vente på, at underskuddet kom ned på de 3 pct., det skal ifølge konvergenskravene. Han spurgte, om det var rigtigt forstået, at Danmark tidligst i 2013 kunne tage stilling til de danske forbehold og dermed blive en del af det samlede Europa.

Lone Dybkjær gjorde opmærksom på, at statsministeren har indkaldt de politiske partiers ledere til et møde om forbeholdene, hvorfor hun forventede, at han blot ville henvise hertil, når han skulle besvare Kim Mortensens spørgsmål. Hun spurgte, om statsministeren kunne sige noget lidt mere præcist om datoerne. I øvrigt gjorde hun opmærksom på, at det ikke er alle landene i eu-rozonen, der opfylder konvergenskriterierne.

Hvis Lissabontraktaten træder i kraft den 1. december, lægger det et pres på landene for, at de skal stille med en kommissær, idet Europa-Parlamentet måske allerede vil holde sine høringer af de nye kommissærer i december, således at Kommissionen eventuelt kan tiltræde ved årsskiftet.

Lone Dybkjær delte statsministeren overvejelser om, hvad der skal ske med den nye post som fast formand for Rådet, som vel ikke er jordens mest gennemtænkte konstruktion. Hun gik ud fra, at regeringen var i færd med at lave et papir om EU's nye udenrigsrepræsentant, hvor man også kom ind på, hvem der skulle have ansvar for pengene, og bad om, at man får det materiale over, så snart det foreligger.

Pia Adelsteen forestillede sig, at man var nødt til at formulere en eller anden form for jobbeskrivelse for den nye faste formand for Rådet.

Statsministeren svarede Kim Mortensen – som Lone Dybkjær havde forudsagt – at han havde indkaldt partilederne til en drøftelse den 25. november, hvor han håbede, man ville få en god og grundig diskussion om det danske ønske om at komme af med vore tre undtagelser og på det retlige område gå over fra en opt-out til en opt-in. Uret er begyndt at tikke, og vi kan i dag tydeligere se de negative effekter af, at vi har undtagelserne. Vi vågner ikke op den 2. december og er i en fortvivlet, ulykkelig situation, men forbeholdene vil over tid udgøre et stadigt større problem.

Med hensyn til konvergenskriterierne bekræftede statsministeren, at underskuddet på statsbudgettet til næste år vil ligge på 5 pct. af BNP, altså på den forkerte side af de 3 pct., som konvergenskriterierne taler om, men vi ligger absolut stadig i 1. division, når man ser på, hvor store underskud man har i mange andre europæiske lande. Også dette emne vil man diskutere blandt partilederne på mødet den 25. november.

Statsministeren sagde til Lone Dybkjær, at tidsplanen ikke foreligger i detaljer endnu, men det ligger absolut inden for det mulige, at høringerne af de nye kommissærkandidater kan finde sted i Europa-Parlamentet allerede i indværende år, så Kommissionen kan trække i arbejdstøjet allerede den 1. januar.

Statsministeren svarede Pia Adelsteen, at uanset om man formelt kan tale om en jobbeskrivelse, vil der komme en diskussion af, hvordan den nye faste formand for Det Europæiske Råd skal fungere. Med hensyn til, hvilke opgaver EU's udenrigsrepræsentant skal have, henviste statsministeren til udenrigsministeren, som allerede havde holdt et møde med udvalget herom.

Kim Mortensen henviste til, at da Danmark sidst havde formandskabet, var det det næste formandskabsland, som ledede forhandlingerne, når vi på grund af vores forbehold ikke kunne deltage i beslutningerne. Han spurgte, om det i fremtiden vil blive den nye rådsformands opgave, når Danmark skal have formandskabet i 2012, hvis vi ikke inden da har afskaffet undtagelserne.

Statsministeren mente ikke, det spørgsmål, Kim Mortensen rejste i anden omgang, var afklaret endnu. Det er et af de spørgsmål, partilederne må drøfte, når de skal tage stilling til, hvornår og under hvilke former vi skal afholde en dansk folkeafstemning om forbeholdene.

Pia Adelsteen kunne forstå, at vi skal stemme om forbeholdene. Hun spurgte, hvad der vil ske, hvis danskerne stemmer nej. Stopper man så?

Statsministeren sagde, at det var et meget hypotetisk spørgsmål, Pia Adelsteen stillede, men det var hans og regeringens grundholdning, at vi skal skabe en situation, hvor vi har et fuldt medlemskab af EU – med den lille nuance at vi med hensyn til det retlige og indre område skal modernisere vores forbehold. Det er et politisk synspunkt, og det ville han kæmpe for at få igennem. Så han ville bestemt ikke sætte en udløbsdato på det. Statsministeren tilføjede, at han syntes, det kriseforløb, vi havde været inde i, dokumenterede, at vi havde måttet betale en markant merrente, fordi vi stod uden for euro-samarbejdet. Han havde den politiske holdning, at vi skal af med forbeholdene, og at det sådan set ikke kan gå hurtigt nok. Men han ville da ærligt sige, at det selvfølgelig indgik i hans tankegang at få tingene tilrettelagt på en sådan måde, at en folkeafstemning fører til, at han fik sat sin politiske vilje igennem, idet han ikke havde nogen ambition om at designe forløbet sådan, at danskerne sagde nej.

Andre emner

Lone Dybkjær spurgte, om man på topmødet havde fået tid til at diskutere, hvordan det går med den økonomiske udvikling i Europa.

Statsministeren svarede, at den økonomiske situation ikke havde været et større tema på Det Europæiske Råd møde, hvilket hang sammen med, at klimadrøftelserne fyldte så meget. Der blev dog truffet de nødvendige beslutninger om makrostrukturen og om de nye finansielle tilsynsvirksomheder på grundlag af indstillingerne fra Økofin.

Uforbrugte kvoter

På dette tidspunkt blev dørene lukket, idet Anne Grete Holmsgaard havde bedt om, at man i et lukket møde drøftede et spørgsmål med statsministeren, som relaterede sig til det fortrolige notat af 3. november om formandskabets forslag vedrørende den interne byrdefordeling.

Anne Grete Holmsgaard sagde, at hun havde bedt om, at dørene blev lukket, for at man kunne drøfte spørgsmålet om uforbrugte kvoter, idet hun mente, det ville være en bombe under hele systemet, hvis man ikke fik skrottet de uforbrugte kvoter. I punkt 18 i det fortrolige bilag står der: "The European Council notes that during the current commitment period under the Kyoto Protocol a significant amount of unused Assigned Amount Units is likely to accrue. This issue must be addressed, in a non-discriminatory manner treating European and non-European countries equally, and so that the handling of the AAU surplus does not affect the environmental integrity of a Copenhagen agreement." Hun ville gerne have statsministeren til at kommentere dette, idet hun gik ud fra, at den danske linje var på linje med det, Kommissionen lagde op til, nemlig at man ikke må bruge "varm luft". Det var et synspunkt, man havde anført over for Rusland, men hvad nu, hvis Rusland siger nej? Skal de EU-lande, som har "varm luft", så også kunne overføre disse uforbrugte kvoter?

Statsministeren syntes snarere, man skulle læse punktet omvendt. Der er ingen tvivl om, at vi er nødt til at forholde os til problemet med "varm luft" på en offensiv måde, så man ikke miskrediterer miljøeffekten. Det er helt oplagt, at der er så meget "varm luft", at hvis man følger det, der faktisk står i Kyoto-protokollen om, at de kvoter kan overføres, så sidder man med noget, der udhuler effekten af det, man i øvrigt aftaler. Statsministeren mente, understregningen af, at det skal ske på en ikke-diskriminerende måde, er et kraftigt signal til de EU-lande, der har "varm luft" – bl.a. Polen – om, at de ikke risikerer at komme i en situation, hvor russerne kan behandles på en gunstigere måde end dem. Det er det, der gør, at EU – med Polens opbakning – kan have det offensive synspunkt, at vi er nødt til at få presset den varme luft ud. Vores målsætning er, at det skal håndteres sådan, at man ikke miskrediterer miljøeffekten, og så er vi nødt til at adressere den varme luft. Det spørgsmål skal løses, uden at der sker forskelsbehandling mellem europæiske og ikke-europæiske lande, således at behandlingen af de uforbrugte kvoter ikke påvirker Københavnsaftalens integritet.

Anne Grete Holmsgaard spurgte, om statsministeren forventede, at det spørgsmål ville komme op på Det Europæiske Råds møde – enten det ekstraordinære eller det den 10. december.

Statsministeren syntes, papiret giver en meget præcis rettesnor for de to ting, vi skal forfølge, og som EU har mandat til i forhold til diskussionen om den varme luft. Det skal håndteres i en international aftale på en sådan måde,

5. Europaudvalgsmøde 5/11-09

at det ikke påvirker Københavnsaftalens integritet. Det opnår man bedst, hvis man kaster al varm luft væk. Den anden betingelse er, at det ikke må ske på en diskriminerende måde. Det gør det heller ikke, hvis man kaster al varm luft væk. Derfor mente statsministeren, det i virkeligheden er et meget stærkt mandat. Han tilføjede, at han var helt med på, at man måske ikke kan komme helt igennem med det synspunkt, og at der kan være nogle mellemstationer. Spørgsmålet må selvfølgelig drøftes i lyset af det aftalekompleks, som begynder at vokse frem, og det kræver selvfølgelig også en rådsdiskussion, men den ventede han ville finde sted i Miljørådet.

Mødet slut kl. 12.40

Ref.: BE/rw